

Agnieszka Gębal

"Słownik biograficzny żołnierzy Batalionów chłopskich : IV Okręg Lublin", pod red. Mariana Wojtasa, Lublin 1998 : [recenzja]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 8, 207-208

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzje. Polemiki. Sprawozdania

Reviews. Polemics. Reports

Słownik biograficzny żołnierzy Batalionów Chłopskich. IV okręg Lublin, pod redakcją Mariana Wojtasa, Lublin 1998, s. 728

Nakładem lubelskiego Stowarzyszenia byłych Żołnierzy Batalionów Chłopskich ukazał się *Słownik biograficzny żołnierzy Batalionów Chłopskich. IV okręg Lublin*. Książka została opracowana i zredagowana przez Mariana Wojtasa, członka Stowarzyszenia, który poświęcił kilka lat pracy na przygotowanie i wydanie tak znaczącej pozycji w historii ruchu ludowego Lubelszczyzny.

Słownik powstał po to, by ocalić o zapomnienia tych, którzy walczyli o wolność kraju i godność polskich chłopów. Należy docenić trud, jakiego podjęli się przy redagowaniu książki Marian Wojtas oraz członkowie Stowarzyszenia byłych Żołnierzy Batalionów Chłopskich, działacze ludowi, a także osoby spoza tych kręgów.

Słownik zawiera biogramy około 8 tysięcy członków konspiracyjnego ruchu ludowego z lubelskiego okręgu BCh (historycy szacują, że na terenie IV okręgu w latach 1939–1945 było ponad 50 tysięcy żołnierzy), a także około 1300 zdjęć. W biogramach zastosowano chronologię faktów i ujednoczoną strukturę zdarzeń. Znajdują się tu informacje o ukończonych po wojnie szkołach, wyuczonym zawodzie, działalności społeczno-politycznej, przynależności do stronnictw i partii politycznych, pełnionych funkcjach zawodowych i społecznych, odznaczeniach bojowych oraz cywilnych, przyjętych pseudonimach.

Część z nich nie jest w pełni opracowana ze zrozumiałych względów, materiał bowiem, jakim dysponowała redakcja *Słownika*, nie zawsze pozwalał na przygotowanie pełnej noty biograficznej. W przypadku niepewności i niejasności zaznaczano to w nawiasach pytajnikiem oraz podawano inne wersje nazwisk, imion, daty urodzenia lub zgonu.

Warto byłoby przeprowadzić wnikliwszą korektę tekstu, co jednak usprawiedliwia załączona errata oraz fakt, że nad powstaniem *Słownika* pracowali amatorzy–pasjonaci. Znajdują się tu pewne nieścisłości, choćby to, że nazwa BCh przyjęta została w 1941 r., jednakże w niektórych notach podano przynależność do Batalionów od 1940 r. Nie świadczy to jednak o niewiedzy współautorów, tylko o uznaniu, że dane osoby od roku 1940 były związane ze strukturami konspiracyjnymi ruchu ludowego.

Całość napisano w sposób przejrzysty. Na początku *Słownika* umieszczono skład rady programowej i zespołu autorskiego, słowo wstępne, przesłanie *Do żołnierzy Batalionów Chłopskich okręgu lubelskiego*, esej *Na rozkaz sumienia*, *Introduction (Summary)*, następnie prezentowane są noty biograficzne, wykaz skrótów i bibliografia, która została podzielona wg rodzajów: 1. materiały archiwalne; 2. zbiory prywatne; 3. relacje; 4. dokumenty opublikowane; 5. pamiętniki i wspomnienia oraz opracowania i uzupełnienie.

Na uwagę zasługuje fakt, że do opracowania *Słownika* wykorzystano m.in. bezpośrednie relacje i prywatne zbiory członków Batalionów, materiały zarządów wojewódzkich, kół gminnych i miejskich Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i b. Więźniów Politycznych. Ponadto informacje zaczerpnięto ze składnicy akt b. Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, b. Wojewódzkiego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Archiwum Państwowego w Lublinie.

Księga poświęcona Żołnierzom Batalionów Chłopskich Okręgu Lubelskiego jest dowodem pamięci dla obrońców Polski. Stanowi cenne opracowanie historyczne i z pewnością przyczyni się do poszerzenia wiedzy o największej zbrojnej armii chłopskiej.

Lektura *Słownika* skłania do refleksji nad patriotyzmem, zaangażowaniem i oddaniem polskich chłopów Ojczyźnie. Niech służy ocaleniu od zapomnienia choćby części (około 8 tysięcy) żołnierzy spośród 50-tysięcznej armii chłopskiej Lubelszczyzny, którzy walczyli o demokratyczną i sprawiedliwą Polskę.

Agnieszka Gębał

***Religia w świecie współczesnym. Zarys problematyki religiologicznej*, pod red. H. Zimonia, Lublin 2000, s. 653**

Recenzowana książka budzi respekt zarówno pod względem obszaru prezentowanych badań, jak i nazwisk autorów – wybitnych specjalistów zajmujących się problematyką religioznawczą. We współczesnym świecie zdominowanym podejściem globalistycznym nie brakuje głosów odrzucających religię czy zawężających ją do chrześcijaństwa. A przecież czynnik religijny odgrywa niebagatelną rolę, zarówno w życiu jednostek, jak i w stosunkach międzynarodowych. Ciągłe żywe pozostaje przekonanie Blaise'a Pascala, który pisał, iż „zęglujemy po szerokim przestworzu, wciąż niepewni i chwiejni, popychani od jednego do drugiego krańca. Czegokolwiek chcielibyście się ucześcić, wraz chwieje się to i oddala; a jeśli podążamy za tym, wymyka się, wyślizguje się i wiekuiście ulata. Jest to stan naturalny, najbardziej wszelako przeciwny naszym skłonnościom; pałamy żądzą znalezienia oparcia i ostatecznej podstawy, aby zbudować na niej wieżę wznoszącą się w nieskończoność; ale cały fundament trzaska i ziemia rozwiera się otchłaniają”.¹

Prezentowana praca składa się z trzech części. Część pierwsza poświęcona jest problematyce związanej ze stanem badań nad religią. Znajdziemy tu wyszczególnienie nauk zajmujących się badaniem religii. Należy do nich religioznawstwo, historia religii, socjologia religii, psychologia religii, etnologia religii i etnoreligioznawstwo, fenomenologia religii, geografia i ekologia religii, filozofia religii oraz teologia religii.² Nie wymieniono tu politologii religii, a myślę, że ze względu na duży wpływ religii na życie polityczne można mówić o rozwoju tej nauki. Na gruncie polskim badania w tym zakresie podjął zespół kierowany przez Profesora Bogumiła Grotta z Instytutu Religioznawstwa w Krakowie.

W tej części pracy podjęto także próbę odpowiedzi na ważne pytania związane z określeniem istoty i genezy religii, społecznego charakteru religii czy ateizmu. Starano się wskazać na wzajemne zależności między religią a kulturą oraz religią a osobowością człowieka. Są to pytania zasadnicze, na które jak dotąd nie ma jednoznacznych odpowiedzi. Możemy wskazać na problemy metodologiczne

¹ B. Pascal, *Myśli* (84), Warszawa 1958.

² Por. m.in.: G. Lanczkowski, *Wprowadzenie do religioznawstwa*, Warszawa 1986; M. Filipiak, *Religioznawstwo. Zagadnienia wybrane*, Rzeszów 1989; *Religioznawstwo. Podręcznik dla nauczyciela*, pod red. H. Grzymały-Moszczyńskiej, J. Majchrowskiego, Warszawa 1989.